

RP 111/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av regeringens proposition med förslag till diskrimineringslag och vissa lagar som har samband med den (RP 19/2014 rd)

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås kompletteringar till regeringens proposition med förslag till diskrimineringslag och vissa lagar som har samband med den. Enligt denna proposition ska diskrimineringsombudsmannen samt diskriminerings- och jämställdhetsnämnden som föreslås i den ursprungliga propositionen finnas i anslutning till justitieministeriet i stället för inrikesministeriet. Det föreslås att jämställdhetsombudsmannen och barnombudsmannen, som för närvarande finns i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet,

överförs till justitieministeriet. Samtidigt införs en uttrycklig lagbestämmelse om att barnombudsmannen är självständig och oberoende i sin verksamhet.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2015 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen om ändring av lagen om barnombudsmannen avses träda i kraft vid ingången av år 2015 samtidigt med den lagstiftning som föreslås i den ursprungliga propositionen.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
MOTIVERING.....	3
1 NULÄGE OCH FÖRESLAGNA ÄNDRINGAR	3
2 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	4
3 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	4
4 IKRAFTTRÄDANDE.....	4
NYTT LAGFÖRSLAG	5
om ändring av 1 § i lagen om barnombudsmannen	5
ÄNDRINGSFÖRSLAG	6
2. Lag om diskrimineringsombudsmannen.....	6
3. Lag om diskriminerings- och jämställdhetsnämnden	6
4. Lag om jämställdhetsombudsmannen.....	7
BILAGA.....	8
PARALLELLETEXTER.....	8
1. Lag om ändring av 1 § i lagen om barnombudsmannen	8
2. Lag om diskrimineringsombudsmannen.....	9
3. Lag om diskriminerings- och jämställdhetsnämnden	10
4. Lag om jämställdhetsombudsmannen.....	12

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

I regeringens proposition med förslag till diskrimineringslag och vissa lagar som har samband med den (RP 19/2014 rd), nedan *den ursprungliga propositionen*, föreslås att det inrättas en tjänst som diskrimineringsombudsman. Enligt förslaget ska den nuvarande tjänsten som minoritetsombudsman dras in. I den ursprungliga propositionen föreslås därtill att nuvarande diskrimineringsnämnden och jämställdhetsnämnden slås samman till en diskriminerings- och jämställdhetsnämnd. Diskrimineringsombudsmannen och den nya nämnden ska ha till uppgift att övervaka efterlevnaden av diskrimineringslagen. Nämnden ska dessutom för sin del övervaka iakttagandet av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986), nedan *jämställdhetslagen*. Enligt den ursprungliga propositionen ska diskrimineringsombudsmannen samt diskriminerings- och jämställdhetsnämnden finnas i anslutning till inrikesministeriet.

Jämställdhetsombudsmannen, som övervakar iakttagandet av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män, är för närvarande verksam i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet. Också barnombudsmannen finns i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet.

Finansiella ministerutskottet beslöt den 21 november 2013 att det ska beredas en reform där jämställdhetsombudsmannens, barnombudsmannens och minoritetsombudsmannens byråer och deras förvaltning samlas ihop så att de i fortsättningen är verksamma inom justitieministeriets förvaltningsområde. Möjligheterna att samla ihop ombudsmännen så att de är verksamma i anslutning till justitieministeriet och i mån av möjlighet även i samma lokaler har diskuterats även i samband med regeringens strukturpolitiska program för att stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och åtgärda hållbarhetsunderskottet.

Genom att klargöra ombudsmännens och nämndens verksamhetsmiljö på det föreslagna sättet kan man på längre sikt stödja en positiv utveckling i fråga om de grundläggande

fri- och rättigheterna i Finland. Att samla ihop ombudsmännen så att de är verksamma inom justitieministeriets förvaltningsområde och möjliggöra närmare samarbete mellan dessa myndigheter skulle vara nyttigt också med tanke på t.ex. kommunikationsverksamheten, myndigheternas möjligheter till inflytande samt samarbetet med intressentgrupperna. Reformen skulle förbättra jämställdhetsombudsmannens och diskrimineringsombudsmannens möjligheter att samarbeta även när det gäller deras tillsynsuppgifter, eftersom dessa små rättsskyddsorgans resurser skulle kunna användas på ett effektivare sätt och man skulle få bättre möjligheter än för närvarande att ingripa när det förekommer diskriminering på flera grunder. Enligt förslaget ska ombudsmännen och nämnden även i fortsättningen sköta sina lagstadgade uppgifter som självständiga myndigheter. Att nämnden och ombudsmännen finns inom ett och samma förvaltningsområde skulle medföra synergieffekter också när det gäller deras administrativa uppgifter på ministerienivå.

I denna kompletterande proposition föreslås att det i lagstiftningen tas in nödvändiga bestämmelser om att diskrimineringsombudsmannen, diskriminerings- och jämställdhetsnämnden, jämställdhetsombudsmannen och barnombudsmannen finns i anslutning till justitieministeriet. Det föreslås att 1 § 1 mom. i lagen om barnombudsmannen (1221/2004) ändras så att det föreskrivs att barnombudsmannen finns vid justitieministeriet. I denna proposition som kompletterar den ursprungliga propositionen ingår ett nytt lagförslag som gäller detta. Propositionen innehåller därtill nödvändiga kompletteringar till de lagförslag som ingår i den ursprungliga propositionen. Kompletteringarna som föreslås i denna proposition gäller de följande lagförslagen i den ursprungliga propositionen: 1 § i lagen om diskrimineringsombudsmannen (lagförslag 2 i den ursprungliga propositionen), 1, 4 och 15 § i lagen om diskriminerings- och jämställdhetsnämnden (lagförslag 3 i den ursprungliga propositionen) samt 1 § i lagen om jämställdhetsombuds-

mannen (lagförslag 4 i den ursprungliga propositionen).

I den ursprungliga propositionen föreslås att det i lag intas bestämmelser om att diskrimineringsombudsmannen, diskriminerings- och jämställdhetsnämnden och jämställdhetsombudsmannen är självständiga och oberoende i sin verksamhet. I denna kompletterande proposition föreslås att i 1 § 2 mom. i lagen om barnombudsmannen tas in en bestämmelse med motsvarande innehåll. Samtidigt ska paragrafens nuvarande 2 mom. i oförändrad form bli 3 mom. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den bättre motsvarar det ändrade innehållet.

2 Propositionens konsekvenser

I statens budgetproposition för år 2015 föreslås att de anslag (totalt 2 832 000 euro) under social- och hälsovårdsministeriets och inrikesministeriets huvudtitlar som anvisats för de uppgifter som denna proposition gäller ska överföras till justitieministeriets huvudtitel.

Till justitieministeriets huvudtitel under moment 25.01.03 (Vissa verks omkostnader) ska överföras 187 000 euro från inrikesministeriets huvudtitel 26.01.01 (Inrikesministeriets omkostnader) och 995 000 euro från moment 26.01.04 (Omkostnader för minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden). Från moment 33.01.01 (Social- och hälsovårdsministeriets omkostnader) under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel ska överföras 1 650 000 euro.

Utöver detta har man i statens budgetproposition för år 2015 under moment 25.01.03 som tillägg beaktat den tilläggsfinansiering (540 000 euro) som enligt planen för de offentliga finanserna (av den 3 april 2014) reserverats för genomförandet av ändringen av lagen om likabehandling.

De engångsutgifter som orsakas av att specialombudsmännen överförs till ett annat förvaltningsområde uppskattas uppgå till 50 000–70 000 euro. Största delen av dessa utgifter utgörs av flytt- och möbelkostnader samt utgifter för ändringar i IT-systemen. Engångsutgifterna ska täckas med anslagen under justitieministeriets och social- och hälsovårdsministeriets huvudtitlar.

3 Beredningen av propositionen

Justitieministeriet tillsatte den 28 januari 2014 en arbetsgrupp för att bereda en reform där jämställdhetsombudsmannen, barnombudsmannen och minoritetsombudsmannen samt jämställdhetsnämnden och diskrimineringsnämnden överförs till justitieministeriets förvaltningsområde. I arbetsgruppen fanns representanter för justitieministeriet, inrikesministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet. Permanenta sakkunniga i arbetsgruppen var representanter för jämställdhetsombudsmannen, barnombudsmannen, minoritetsombudsmannen, jämställdhetsnämnden och diskrimineringsnämnden.

Denna proposition har beretts vid justitieministeriet i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet och inrikesministeriet utgående från arbetsgruppens arbete. Vid beredningen har man hört representanter för jämställdhetsombudsmannen, barnombudsmannen, minoritetsombudsmannen, jämställdhetsnämnden och diskrimineringsnämnden.

4 Ikraftträdande

Lagen om ändring av 1 § i lagen om barnombudsmannen avses träda i kraft vid ingången av år 2015 samtidigt som den lagstiftning som föreslås i den ursprungliga propositionen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås att riksdagen godkänner 1 § i lagförslag 2 samt 1,4 och 15 § i lagförslag 3 och 1 § i lagförslag 4 i regeringens proposition med förslag till diskrimineringslag och vissa lagar som har samband med den (RP 19/2014) ändrade på det sätt som föreslås i denna kompletterande proposition samt föreläggs riksdagen följande nya lagförslag jämfört med den ursprungliga propositionen:

Nytt lagförslag

Lag

om ändring av 1 § i lagen om barnombudsmannen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om barnombudsmannen (1221/2004) 1 § som följer:

1 §

Barnombudsmannen

För att säkerställa att barnens ställning och rättigheter beaktas i lagstiftningen och i det samhälleliga beslutsfattandet finns det en barnombudsman i anslutning till justitieministeriet.

Barnombudsmannen är självständig och oberoende i sin verksamhet.

Bestämmelser om behörighetsvillkoren för och utnämningen av barnombudsmannen utfärdas genom förordning av statsrådet.

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

2.

Lag**om diskrimineringsombudsmannen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Diskrimineringsombudsmannen

För främjande av likabehandling och förebyggande av diskriminering finns det en dis-

krimineringombudsman i anslutning till justitieministeriet.

Diskrimineringsombudsmannen är självständig och oberoende i sin verksamhet.

3.

Lag**om diskriminerings- och jämställdhetsnämnden**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden

I anslutning till justitieministeriet finns en självständig och oberoende diskriminerings- och jämställdhetsnämnd som behandlar och avgör ärenden som enligt diskrimineringslagen (/) och lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986, *jämställdhetslagen*) omfattas av nämndens ansvarsområde.

4 §

Utnämning av medlemmar

Statsrådet utnämner ordföranden samt nämndens övriga medlemmar och deras ersättare för fyra år i sänder. Statsrådet förordnar en av de lagfarna medlemmarna till vice

ordförande, som vid förhinder för ordföranden utövar ordförandens befogenheter.

Om ordföranden, någon av de övriga medlemmarna eller en ersättare avgår eller avlider under mandatperioden, ska justitieministeriet i hans eller hennes ställe utnämna en annan person för återstoden av perioden.

I nämnden ska det finnas en jämn representation av kvinnor och män.

15 §

Arvoden och handläggningskostnader

Till nämndens medlemmar och ersättarna samt till de sakkunniga som nämnden hört betalas arvode för uppdraget. Justitieministeriet fastställer arvodesbeloppen.

Inga avgifter tas ut för utredning och handläggning av ärenden i nämnden. Nämndens expeditioner är avgiftsfria för parterna.

Parterna står själva för sina egna kostnader.

4.

Lag**om jämställdhetsombudsmannen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Jämställdhetsombudsmannen

För de uppgifter som föreskrivs i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986), nedan *jämställdhetslagen*, finns det en jämställdhetsombudsman i anslutning till justitieministeriet. Statsrådet utnämner

jämställdhetsombudsmannen för högst fem år i sänder.

Jämställdhetsombudsmannen är självständig och oberoende i sin verksamhet.

Behörighetsvillkor för jämställdhetsombudsmannen är någon annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt, förtrogenhet med tjänstens uppgiftsområde och i praktiken visad ledarförmåga.

Helsingfors den 4 september 2014

Statsminister

ALEXANDER STUBB

Justitieminister *Anna-Maja Henriksson*

Lag

om ändring av 1 § i lagen om barnombudsmannen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om barnombudsmannen (1221/2004) 1 § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Verksamhetsområde

För att säkerställa att barnens ställning och rättigheter beaktas i lagstiftningen och i det samhälleliga beslutsfattandet finns en barnombudsman vid social- och hälsovårdsministeriet.

Bestämmelser om behörighetsvillkoren för och utnämningen av barnombudsmannen utfärdas genom förordning av statsrådet.

1 §

Barnombudsmannen

För att säkerställa att barnens ställning och rättigheter beaktas i lagstiftningen och i det samhälleliga beslutsfattandet finns *det* en barnombudsman *i anslutning till justitieministeriet*.

Barnombudsmannen är självständig och oberoende i sin verksamhet.

Bestämmelser om behörighetsvillkoren för och utnämningen av barnombudsmannen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den   20   .

2.

Lag**om diskrimineringsombudsmannen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Den ursprungliga propositionen

1 §

Diskrimineringsombudsmannen

För främjande av likabehandling och förebyggande av diskriminering finns det en diskrimineringsombudsman i anslutning till inrikesministeriet.

Diskrimineringsombudsmannen är självständig och oberoende i sin verksamhet.

Den kompletterande propositionen

1 §

Diskrimineringsombudsmannen

För främjande av likabehandling och förebyggande av diskriminering finns det en diskrimineringsombudsman i anslutning till *justitieministeriet*.

Diskrimineringsombudsmannen är självständig och oberoende i sin verksamhet.

3.

Lag**om diskriminerings- och jämställdhetsnämnden**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Den ursprungliga propositionen

Den kompletterande propositionen

1 §

1 §

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden

I anslutning till inrikesministeriet finns en självständig och oberoende diskriminerings- och jämställdhetsnämnd som behandlar och avgöra ärenden som enligt diskrimineringslagen (/20) och lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986, *jämställdhetslagen*) omfattas av nämndens ansvarsområde

I anslutning till *justitieministeriet* finns en självständig och oberoende diskriminerings- och jämställdhetsnämnd som behandlar och avgör ärenden som enligt diskrimineringslagen (/) och lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986, *jämställdhetslagen*) omfattas av nämndens ansvarsområde.

4 §

4 §

Utnämning av medlemmar

Utnämning av medlemmar

Statsrådet utnämner ordföranden samt nämndens övriga medlemmar och deras ersättare för fyra år i sänder. Statsrådet förordnar en av de lagfarna medlemmarna till vice ordförande, som vid förhinder för ordföranden utövar ordförandens befogenheter.

Om ordföranden, någon av de övriga medlemmarna eller en ersättare avgår eller avlider under mandatperioden, ska inrikesministeriet i hans eller hennes ställe utnämna en annan person för återstoden av perioden.

I nämnden ska det finnas en jämn representation av kvinnor och män.

Statsrådet utnämner ordföranden samt nämndens övriga medlemmar och deras ersättare för fyra år i sänder. Statsrådet förordnar en av de lagfarna medlemmarna till vice ordförande, som vid förhinder för ordföranden utövar ordförandens befogenheter.

Om ordföranden, någon av de övriga medlemmarna eller en ersättare avgår eller avlider under mandatperioden, ska *justitieministeriet* i hans eller hennes ställe utnämna en annan person för återstoden av perioden.

I nämnden ska det finnas en jämn representation av kvinnor och män.

*Den ursprungliga propositionen**Den kompletterande propositionen*

15 §

Arvoden och handläggningskostnader

Till nämndens medlemmar och ersättarna samt till de sakkunniga som nämnden hört betalas arvode för uppdraget. Inrikesministeriet fastställer arvodesbeloppen.

Inga avgifter tas ut för utredning och handläggning av ärenden i nämnden. Nämndens expeditioner är avgiftsfria för parterna.

Parterna står själva för sina egna kostnader.

15 §

Arvoden och handläggningskostnader

Till nämndens medlemmar och ersättarna samt till de sakkunniga som nämnden hört betalas arvode för uppdraget. *Justitieministeriet* fastställer arvodesbeloppen.

Inga avgifter tas ut för utredning och handläggning av ärenden i nämnden. Nämndens expeditioner är avgiftsfria för parterna.

Parterna står själva för sina egna kostnader.

4.

Lag**om jämställdhetsombudsmannen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Den ursprungliga propositionen

Den kompletterande propositionen

1 §

1 §

Jämställdhetsombudsmannen

Jämställdhetsombudsmannen

För de uppgifter som föreskrivs i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986), nedan *jämställdhetslagen*, finns det en jämställdhetsombudsman i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet. Statsrådet utnämner jämställdhetsombudsmannen för högst fem år i sänder.

Jämställdhetsombudsmannen är självständig och oberoende i sin verksamhet.

Behörighetsvillkor för jämställdhetsombudsmannen är någon annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt, förtrogenhet med tjänstens uppgiftsområde och i praktiken visad ledarförmåga.

För de uppgifter som föreskrivs i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986), nedan *jämställdhetslagen*, finns det en jämställdhetsombudsman i anslutning till *justitieministeriet*. Statsrådet utnämner jämställdhetsombudsmannen för högst fem år i sänder.

Jämställdhetsombudsmannen är självständig och oberoende i sin verksamhet.

Behörighetsvillkor för jämställdhetsombudsmannen är någon annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt, förtrogenhet med tjänstens uppgiftsområde och i praktiken visad ledarförmåga.